

Umeå - huvudstad för världens skogsforskning! 2017-04-15

Få är medvetna om att Umeå är världens viktigaste stad för skogsforskning!!!

Umeå är huvudort för den skogsvetenskapliga fakulteten vid Sveriges Lantbruksuniversitet med skogsbiblioteket och skogsvetarutbildningen ("jägmästare")!

Skogsvetenskapliga fakulteten är en del av SLU och SLU rankas högst i världen för Skogsvetenskap (första plats, 100 poäng av 100 möjliga) <http://www.slu.se/ew-nyheter/2017/4/cwur-rankning/>

Det strider mot Jantelagen att påstå att Umeå är bäst och det bör tolkas att Umeå ligger bland de bästa, noggrannare än så kan det inte sägas. Men när Fakultetens hemsida inleds "Fakulteten för skogsvetenskap är världsledande inom skogsforskning. Fakulteten har sitt huvudsäte i Umeå".

<http://www.slu.se/fakulteter/s/>, så må det vara mig förlåtet att jag här påstår att Umeå är bäst. Det finns mer Skogsforskning i Umeå än fakultetens (se nedan) och Umeå har andra starka sidor jämfört med vad som rangordnas.

Det viktigaste skälet att Sverige är stort på skogsforskning är naturligtvis att Sverige är stort på skog. Eftersom Sverige är stort på skog reflekteras detta generella också i skoglig verksamhet. Sverige har störst skogsareal och störst avverkning i Europa (Ryssland undantaget). Den svenska skogen ligger relativt lättillgängligt ur skogsbrukets synpunkt. Den svenska hydrologin är relativt god och vattenbrist är sällan begränsande. Vintern är visserligen lång men kan kanske ses som skydd och vila för skogen och underlättar transporter i terrängen. Stormar, torka, kyla, brand, skadegörare, administrativa restriktioner, byråkrati, "trädkramargrupperingar" etc. orsakar förvisso problem av olika slag, men det mesta är mer problematiskt på andra ställen. Den svenska naturen är ganska robust mot skogliga "missöden". Befolkningstätheten i skogen är mycket låg vilket innebär ett mindre "tryck" för andra markanvändningar än skogsbruk. Den svenska skogen och skogsindustrin ligger typiskt nära hamn för oceangående fartyg. Sverige har en stor del av världsmarknaden för viktiga skogsprodukter. Sverige har byggt upp skogsforskning och skogsbruk under lång tid karaktäriserad av fred utan revolutioner eller större oroligheter. Sverige har historiskt haft ett (relativt) företagsvänligt klimat, låg korruption, säkra ägarförhållanden, få oroligheter, stödjande statsmakter, hyggliga relationer arbetare/kapital, organiserade intressenter och pålitlig infrastruktur. Sverige har en mix av skogsägande av bolag, privatpersoner och samhälle, som i kombination med relativ öppenhet skapat ett kreativt klimat och effektiva samarbetsformer. Sverige är femma i världen på skogsplanteringsareal (efter Kina, Ryssland, Kanada och USA)! Skogen har varit grund för viktig exportindustri länge. Metallexport (känt är koppar) har varit viktig under nästan ett millenium, men skog var tidigare så viktig i framställningen av metallen att metallerna kan ses som vidareförädlad skog i lika hög grad som vidareförädlad malm. På slutet av 1800-talet hade Sverige en femtedel av världsmarknaden för timmer och sågade trävaror, ibland stod detta för hälften av Sveriges exportinkomster. Sverige var redan för ett par hundra år sedan medvetet om det dåliga skogstillstånd, som exploatering i olika former medförde. Därför satsade staten sedan flera sekler väsentliga och succesivt ökande resurser på skoglig utbildning och "forskning", som kan sägas kulminerat med dagens skogsforskning.

Sverige rankas [högt bland världens länder i många avseenden](#). De faktorer som gjort Sverige till ett bra land bidrar förstas till att vi är speciellt bra på ett område, som Sverige har speciellt goda förutsättningar att bli starka på.

Jag har personligen frågat de flesta av fakultetens tidigare dekaner (Ljung, Bäckström, Högberg, Hällgren, Ståhl) huruvida Umeå kan betraktas som världens största koncentration av skogsforskare,

och fått som svar att det är troligt, och ingen dekan kunde ange en annan ort som förmodligen har slagkraftigare skogsforskning.

Det finns andra organisationer som bedriver omfattande skogsforskning lokaliserad till Umeå, mest omfattande är Umeå Universitet och Skogforsk. Swetree är visserligen förlagt till "Skogis" lokaler, men tillhör inte fakulteten organisatoriskt.

Många kvalificerade utländska skogsforskare söker sig till Umeå, trots det långa avståndet till Europas metropoler, långa, kalla, mörka, fuktiga, blaskiga, hala vintrar och myggiga, korta somrar. De flesta utlänningar som kommer till skogsforskning i Umeå är så kvalificerade att de kunnat få kvalificerade jobb annorstädes om de eftersträvat det. Jag var på en professorsinstallation vid SLU i Umeå 160513. Födelselandet för de fyra nyinstallerade professorerna var Sverige, Australien, Tyskland och England. Jag har själv medverkat till att ett antal forskare med utländsk bakgrund etablerat sig som Umeåbor, senast från Tjeckien. Den huvudsakliga förklaringen jag kan finna att kvalificerade personer med bakgrund långt från Umeå ändå valt att etablera sig i Umeå är den goda skogsforskningsmiljön i Umeå. Häri ligger också att verksamheten är omfattande och diversifierad.

Det är omöjligt att mer exakt kvantifiera skogsforskningens omfattning på orter.

Forskningsorganisationer har verksamhet på fler orter och det finns fler forskningsorganisationer på samma ort. Skogsforskning bedrivs ofta vid organisationer, som inte kategoriseras som Universitet. Organisationer, som inte har forskning som huvuduppgift, bedriver ofta ändå viss forskning kanske som medarbetare till personer knutna till forskningsorganisationer. Gränsdragning mellan skogsforskning och andra aktiviteter (som utveckling, utredning och implementering) är diffus. Alla "forskare" knutna till en formellt skoglig institution är inte skogsforskare. Det finns vanligen flera och ofta många författare på dokument (särskilt med form av vetenskapliga artiklar) som ofta representerar olika organisationer och orter och ofta länder. T ex den vetenskapliga publiceringen vid SLU reflekterar i hög grad den kollektiva nationen Sverige inklusive utländska partner, och inte i huvudsak SLU eller dess institutioner eller orters relativa styrka. Företrädare för organisationer undviker att betona lokaliseringspolitik genom ortsjämförelser, dvs företrädare för verksamheter undviker vanligen att kalla en ort "bäst". Jämförelser mellan orter blir kraftigt, men svårkvantifierbart, subjektivt påverkade.

Det kanske finns orter med fler skogsforskare än Umeå. Jag är t ex ganska säker på att det finns fler i Beijing. Det skulle kunna finnas fler i Vancouver eller Helsingfors. Men det är då storstäder, där skogsforskarna är en mycket lägre andel av ortens innevånare. Eller små platser, där skogsforskare är en större andel av befolkningen, men ändå utgör en mindre del av världens skogsforskning (Sävar utanför Umeå kan vara ett sånt exempel). Ett indicium på att Umeå är ledande inom Sverige är att det är den ort där flest medlemmar i skogshistoriska sällskapet bor. Det skulle möjligen kunna finnas lika många skogsforskare i Uppsala, men med ledningen för landets enda skogsfakultet i Umeå måste Umeå ändå ses som den svenska skogsforskningens huvudort. Skogens förutsättningar varierar kraftigt regionalt och närhet till skog är en fördel. Därför tenderar skogsforskningen att inte koncentreras kraftigt, så stora länder med stora skogsarealer tenderar att inte ha alla skogsforskare på samma ort.

Att den svenska skogsforskningen i så hög utsträckning hamnat just i Umeå beror i hög grad på politisk uppbackning. I samband med "Skogshögskolans" utlokalisering från Stockholm till huvudsakligen Umeå har det uppträtt en viss regional konkurrens om skogsforskning som bidragit till att svensk skogsforskningen blivit totalt mer omfattande. Ur ekonomisk synpunkt ligger skogens tyngdpunkt ungefär i Örebro. Personalen söder om Sundsvall ville inte deporteras till Umeå vilket ledde till att Uppsala blev relativt starkt och bidrog till att Skogforsk bildades med huvuddelen av

personalen i Uppsala, men starka filialer i Umeå och Skåne. Oron för att skogsforskningens tyngdpunkt skulle bli för nordlig ledde till inrättandet av en enhet för sydsvensk skogsforskning i Alnarp. När nya högskolor växte fram så kunde det ofta påvisas att skogen var stark i regionen varför skog tedde sig som en naturlig del av de nya universitetens verksamhet. Samtidigt fanns det ett politiskt tryck att inte dessa förändringar skulle leda till utarmning av skogsforskningen i Umeå. Dessa mekanismer har nog tillsammans lett till en mer omfattande skogsforskning i Sverige än om huvudlokaliseringen blivit Stockholm – Uppsala, vilket nog indirekt stimulerat skogsforskning i Umeå också. Satsningen på Umeå har varit lyckosam, skogsforskningen där är framgångsrik och har kunnat expandera av egen kraft.

Vad är det som rangordnas?

Universitet rangordnas enligt ett index <http://cwur.org/methodology/world-university-rankings.php>. Det är bara Universitet som får index, inte t ex Skogforsk eller Träforsk i Sverige eller LUKE i Finland. Detta försvårar internationella jämförelser. Ett index på något andra grunder har också presenterats <http://blogg.slu.se/dekaner-sfak/2016/10/31/topplacering-for-skogsfakulteten/> I denna jämförelse ingår LUKES företrädare och en del andra icke universitet. Denna jämförelse stöder att SLU har en ledande roll inom Skogsforskning och detta gör att det finns liten anledning att ifrågasätta att SLU är världsledande på Skogsforskning, och knappast heller att Umeå är ledande stad.

Indexet blir större om universiteten är större. Svensk skogsforskning bedrivs vid SLU, som är landsomfattande och står för en väsentlig del av svensk skogsforskning. Detta underlättar för SLU att få ett högt index jämfört med många utländska motsvarigheter, där skogsforskningen är mer splittrad på olika universitet.

Grunden för index är inte särskilt transparent. För rankning av universitet, där SLU inte tillhör toppen, ingår fd elevers utmärkelser och anställningar, medarbetares priser, publicering det senaste decenniet och dess inflytande och patent. För "subject" index (skogsforskning t ex) beaktas dock bara publicering sista decenniet enligt en algoritm där "bättre" tidskrifter ges högre vikt.

Det finns mycket annat som en skogsvetenskaplig fakultet borde eftersträva än poänggivande publicering. Mitt intryck är att den svenska skogsforskningen har detta bredare grepp. Att i alltför hög grad sträva efter att vara bäst i världen på vetenskaplig publicering leder till att andra aspekter beaktas för lite och vetenskapen styrs mot snuttifiering. Därför tycker jag inte skogsvetenskapliga fakulteten ytterligare skall öka pressen på vetenskaplig publicering (den är mycket tillfredställande) och inte ta det så allvarligt om skogsforskningen inte förblir världs bäst i denna rankning i fortsättningen. Den aspekten borde nog nämnts mer i den skogsvetenskapliga fakultetens egen debatt <http://blogg.slu.se/dekaner-sfak/> Det finns förvisso exempel på att vetenskapliga formellt väl granskade artiklar i mycket erkända tidskrifter ändå varit grovt vilseledande. De vetenskapliga artiklarna ger pusselbitar, vars del i en helhetsbild måste granskas och analyseras. De flesta vetenskapliga artiklar ger för små pusselbitar och när det försöker generalisera så blir det ofta att en för liten pusselbit ges för stor vikt. Detta är oftast svårt intill omöjligt att lägga pusslet hur vetenskapliga artiklar skall bli beslutsunderlag. Underlagen för beslut är ofta rapporter/utredningar på svenska med bara kortfattade eller inga citeringar till vetenskapliga uppsatser. Det är de implementerade besluten som skall bli bra, att vara bra enligt inomvetenskapliga kriterier är inte samma sak. Jag anser Sverige är bra på det här och det stöds av att Sveriges konkurrenskraft är bra. Jag känner/har känt en del av de seniora skogsforskarna personligen och tror att de i allmänhet i betydande grad drivs av andra mål än vad som premieras i publiceringsindexet. Således är det för mig troligt att Umeå ligger i topp även om ytterligare relevanta faktorer beaktas.

I slutet av 70-talet tycker jag den akademiska standarden på skogsvetenskapliga fakulteten var oacceptabelt låg. I början på det nya seklet förefaller den mig tillfredställande. Nu har jag ingen överblick men det är möjligt den tenderar att bli för hög på bekostnad av kontakten med den verkliga världen.

Är bäst lika med bra? Jag tycker mycket kan bli bättre, jag gör mig impopulär på att ägna ganska mycket uppmärksamhet åt det. Om Umeå är bäst i världen kan det uttryckas att Umeå är minst dåligt. Jag tror att skogsforskningen kunde utformas så att den bättre gagnade en bättre framtida värld. Bl a genom bättre samspel och diskussion. Att Umeå är bäst är ett bra betyg för Umeå men ett dåligt för världen. Det stora problemet med människor som omöjliggör "rimlig optimering" är att vi är som vi är.

Den här artikeln finns på <http://daglindgren.upsc.se/Energi/Skogsforskningshuvudstad.pdf>

Umeå som ovan, Dag Lindgren, professor emeritus.